

תפקיד אצל תלמיד

בניית שגרת אחריות והזדמנויות בכיתה

שיעור זה מיועד לשבועות הראשונים של שנת הלימודים ומתמקד בבניית תשתית חברתית וארגונית חיובית. המחנך והתלמידים יגבשו יחד רשימת תפקידים כיתתיים מתוך מטרה לפתח תחושת שייכות, אחריות משותפת וסביבת למידה מסודרת. המטרה העיקרית בשיעור זה היא לחזק את תחושת הא.נ.י. אצל כל תלמיד - אהוב-נחוץ - יכול. כאשר התלמיד מקבל תפקיד אישי הוא מרגיש משמעותי ובעל ערך ואלו מהווים אבני יסוד להתפתחותו הרגשית והחברתית.

חיזוק תחושת האנ"י:

- **א - אהוב:** התפקיד הוא הזדמנות בעבור המורה להביע אמון בתלמיד, לכבד אותו ולהיות קשוב לצרכיו. תחושת האהבה והבטחון שנוצרת משדרת לתלמיד שהוא נמצא במקום בטוח שבו הוא מוערך.
- **נ - נחוץ:** כדי שתלמיד ירגיש שותף משמעותי, עליו להרגיש שהוא נחוץ. מתן אפשרות בחירה בין תפקידים שונים מעניקה לתלמיד תחושת שליטה ומעורבות, ומהווה חלק בלתי נפרד מהפעילות הכיתתית.
- **י - יכול:** תפקיד שמותאם ליכולותיו של התלמיד מאפשר לו לחוות הצלחה אמיתית. הצלחה זו מחזקת את הביטחון העצמי ומעודדת לקיחת אחריות גם בעתיד.

מפתח ומקדם מיומנויות של:

- התפתחות רגשית וחברתית
- אחריות ומעורבות
- השלטות חברתית
- ותחושת מסוגלות

עקרונות מנחים לחלוקת התפקידים

- **שותפות פעילה:** רצוי לשתף את התלמידים בתהליך קביעת התפקידים. אפשר אפשר להציג רשימה חלקית ולעודד אותם להציע תפקידים נוספים הנדרשים בכיתה.
- **הכלה ומשמעות:** חשוב לדאוג שכל תלמיד יקבל תפקיד. מומלץ לחלק את התפקידים לתקופות קבועות (שבוע, חודש) ולאפשר תחלופה.
- **התאמה למטרות:** יש להתאים את התפקידים ליעדים החינוכיים של הכיתה כגון חיזוק גיבוש חברתי, עידוד ערכים, יצירת אווירה טובה או העצמה של תלמידים שזקוקים לכך.
- **גמישות בזמן:** אפשר לשלב תפקידים קבועים לאורך זמן או מזדמנים ויומיומיים, בהתאם לצרכים המשתנים של הכיתה.
- כדי שניתן יהיה לשנות את השמות בכל פעם שמחליפים תפקידים, יש **להדפיס ולניילן** את הכרטיסים ולכתוב עליהם **בטוש מחיק**.
- **אחריות:** תפקידו של התלמיד האחראי לדאוג שהמשימות יבוצעו אך אין זה מתפקידו לבצע אותם בעצמו.

שאלות מפתח לדיון כיתתי

- כדי להפוך את תהליך גיבוש וחלוקת התפקידים למשמעותי, מומלץ לנהל שיח עם התלמידים. להלן שאלות מנחות לדיון:
- מהם הדברים שקורים בכיתה שלנו מדי יום ביומו ודורשים התארגנות או אחריות?
- איך נרצה שהכיתה שלנו תראה ותתנהל? מה דרוש כדי להשיג זאת?
- אילו תפקידים יכולים לעזור לנו בשיגרה היומיומית ואיך נוכל לעזור לצוות ההוראה?
- כיצד נוכל לוודא שכל חבר בכיתה מרגיש נחוץ ומשמעותי?
- איך נתרום להווי הכיתתי ולחיבור בין כל חברי הכיתה?
- איך ניצור סביבה שמאפשרת למידה?

מחדדים את חשיבות התפקידים

לאחר השיח הכיתתי, התלמידים יעברו לפעילות אישית וקבוצתית שמטרתה חידוד ההבנה וההכרה בחשיבותו של כל תפקיד. ובחירת התפקידים המתאימים לכיתה מתוך רשימת התפקידים שנוצרה.

מהלך הפעילות:

הכנה מוקדמת: המחנך יכין לוח עם רשימת התפקידים שהועלו בדיון ויצטייד בפתקיות דביקות (פוסט-איט). **או** ישתמש ברשימת תפקידים מוכנה ודרכם יצור דיון כיתתי.

חשוב לכתוב או להדביק את רשימת התפקידים במרווחים גדולים זה מזה.

משימה אישית: כל תלמיד יקבל מספר פתקיות ריקות. יבחר תפקידים מהרשימה ויכתוב על כל פתקית "**מדוע התפקיד הזה חשוב בעיניי?**". יש לעודד את התלמידים לכתוב נימוק אישי וקצר.

1. שיתוף והצמדה: לאחר שהתלמידים יסיימו לכתוב, כל אחד יתלה את הפתקיות במקום המתאים בלוח התפקידים, מתחת לתפקיד שבחר או שהביע בו עניין.

2. התבוננות ודיון מסכם: המחנך והתלמידים יתבוננו יחד בלוח. חשוב להתייחס לתפקידים עליהם **לא** נכתבו פתקיות. אפשר לשאול:

- "אילו תפקידים נותרו בלי פתקיות? מדוע לדעתכם?"
- "האם התפקידים האלה פחות חשובים בעינינו? האם אפשר לוותר עליהם לחלוטין?"
- "איך לדעתכם התפקיד שבחרתם עוזר לשגרה טובה בכיתה?"

שלב זה מעניק לבחירת התפקידים מודעות ומשמעות, ומחזק את תחושת האחריות האישית של התלמידים כלפי המשימות שייקחו על עצמם.

מגוון תפקידים מוצעים

תפקידים ארגוניים וסגרתיים:

- **אחראי לוח:** כתיבת תאריך, מערכת שעות וניקיון הלוח.
- **אחראי ציוד כיתתי**
- **אחראי ספרי לימוד**
- **שגריר כיתתי:** מייצג את הכיתה באירועים שונים.
- **שליחים נאמנים:** אחראים על הבאת ציוד, צילומים ומסירת הודעות.
- **סגירת יום:** סגירת חלונות, כיבוי אורות ומזגן.
- **אחראי הרמת כסאות**
- **אחראי ארון כיתה:** אחראי על ארגון התאים
- **גמ"חים:** אחראי על הקמה ותחזוקה של גמ"חים (טישן, מכשירי כתיבה וכדומה)
- **אחראי נקיון כיתה**
- **אחראי סידור כיתה**
- **ממלא מקום:** כאשר חסר תלמיד הוא דואג לממלא מקום בביצוע התורנות.

תפקידים על אחריות חברתית ואימוצית:

- **גיבוש חברתי**
- **פינת אווירה**
- **מעניק אות כבוד בהפסקה**
- **גמ"ח משחקים:** להפסקה או כהשאלה לשבת
- **ספרן כיתתי:** מגייס ספרים ומארגן ספריה כיתתית
- **שומרים על קשר:** עדכונים
- **נאמני חג ומועד**

- **אחראי קליטה והגירה:** אחראי על קליטת תלמידים חדשים ופרידה מתלמידים שעוזבים.
- **"מילה טובה":** אחראי פירגונים
- **חונך לימודי:** תלמיד שמסייע לחברים בתחום לימודי מסוים.
- **מגשר** תלמיד שקיבל הדרכה וביכולתו לסייע בפתרון קונפליקטים בין חברים.

תפקידים יזירתיים ויטמיים:

- **ועדת יום הולדת:** ארגון וניהול חגיגות ימי הולדת ואירועים כיתתיים אחרים.
- **כתב כיתתי:** תיעוד אירועים וחוויות מהכיתה עבור עיתון בית הספר או עלון כיתתי.
- **צלם כיתתי:** צילום הכיתה בזמנים מיוחדים ותיעוד אירועים. (באישור מיוחד להביא מצלמה)
- **ביקור חולים - השלמות:** אחראי על עדכון תלמידים שנעדרו מהלימודים - השלמות וד"ש חם.
- **ביקור חולים - ד"ש:** אחראי על יצירת קשר עם חברים שנעדרו מהלימודים.

כתיבה יהודית יוסף עיצוב: שרה מעודד
 עריכה לשונית: כוכבה גרסון 051-2162797

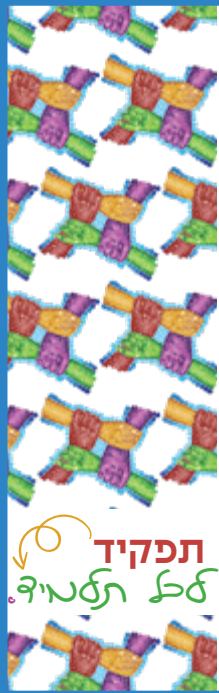
בס"ד

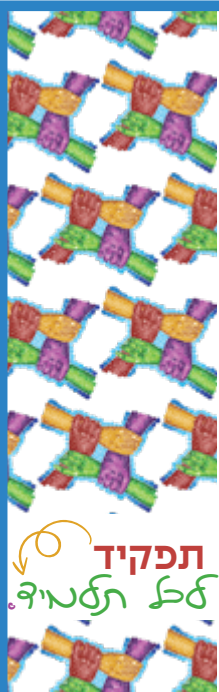
תפקיד
אב תלמיד

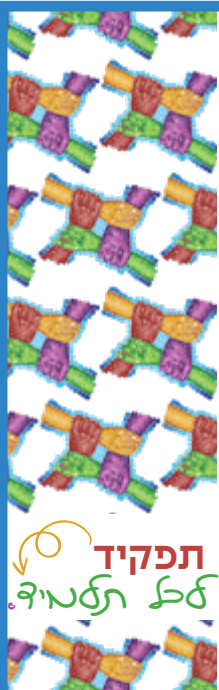
אחראי לוח

אחראי ציוד כיתתי

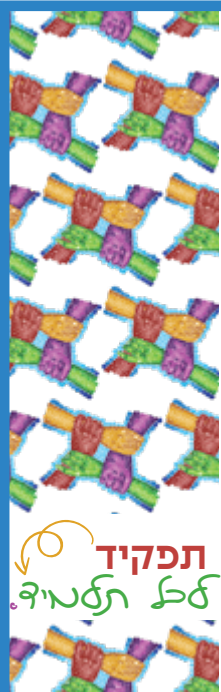
אחראי ספרי לימוד

שגריר כיתתי

שליחים נאמנים

סגירת יום

אחראי הרמת כסאות

אחראי ארון כיתה

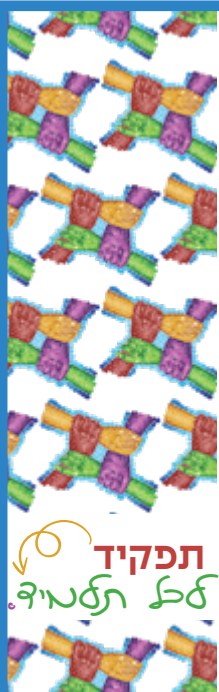
אחראי גמ"חים

אחראי נקיון כיתה

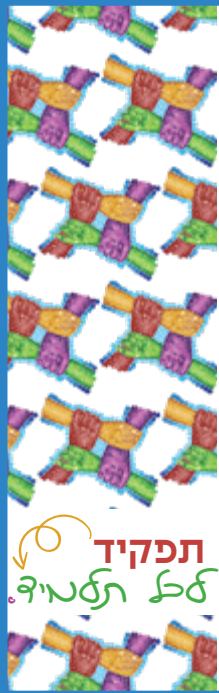
אחראי סידור כיתה

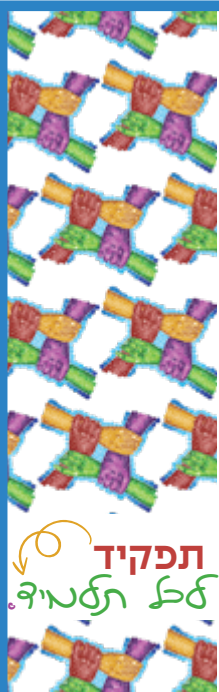
ממלא מקום

גיבוש חברתי

פינת אווירה

מעניק אות כבוד בהפסקה

גמ"ח משחקים

תפקיד
אב תלמיד

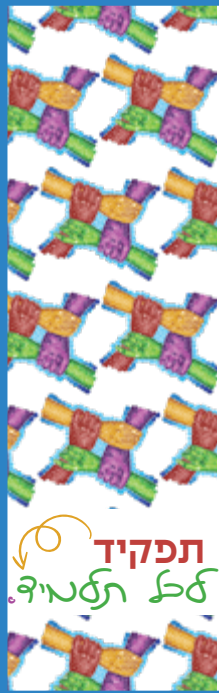
ספרן כיתתי

תפקיד
אב תלמיד

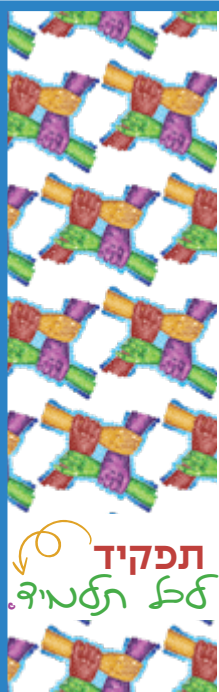
שומרים על קשר

תפקיד
אב תלמיד

נאמני חג ומועד

אחראי קליטה והגירה

אחראי "מילה טובה"

חונך לימודי

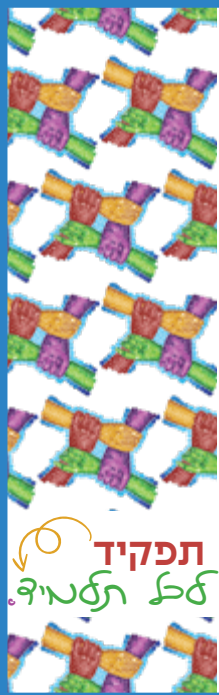
מגשר

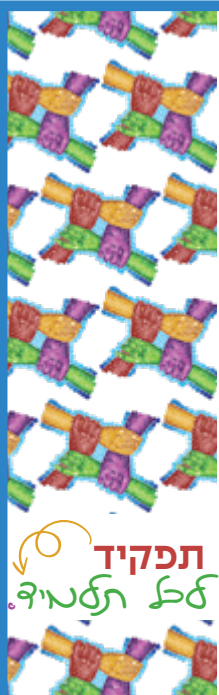
ועדת יום הולדת

כתב כיתתי

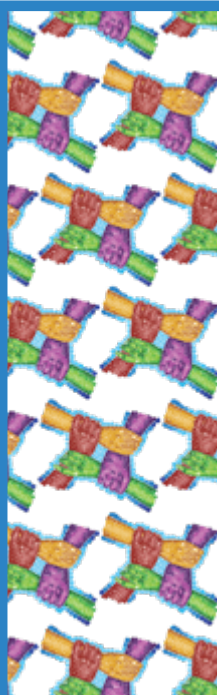
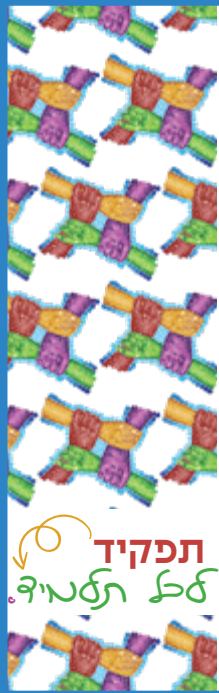
צלם כיתתי

ביקור חולים השלמות

ביקור חולים ד"ש

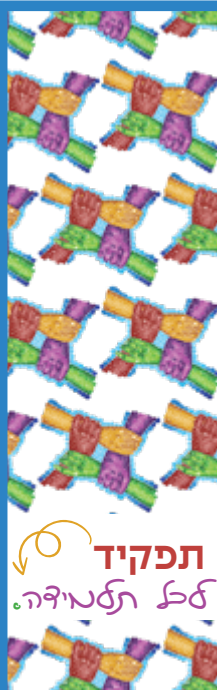
תפקיד
על תעמיה

אחראית לוח

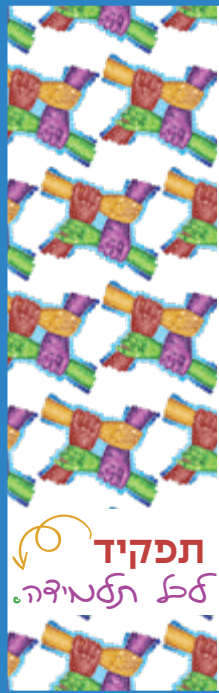
אחראית ציוד כיתתי

אחראית ספרי לימוד

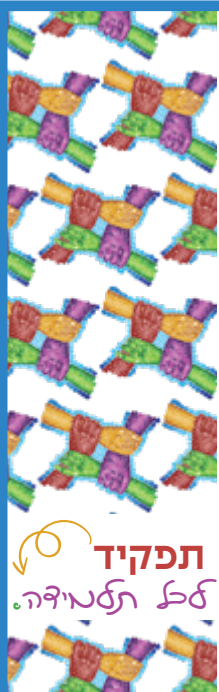

שגרירה כיתתית

תפקיד
אב תלמידה

שליחות נאמנות

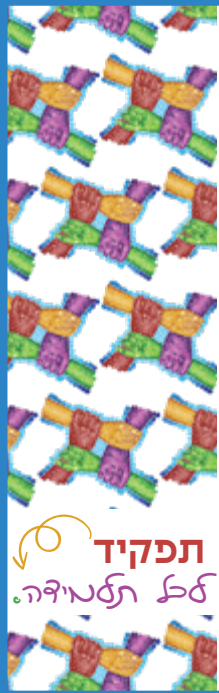
תפקיד
אב תלמידה

סגירת יום

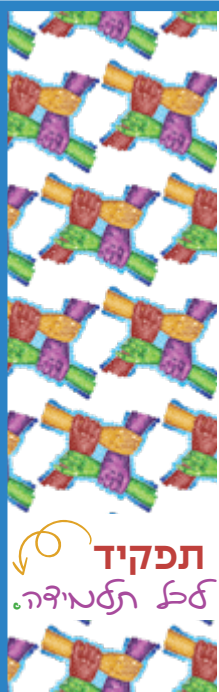

תפקיד
אב תלמידה

אחראית הרמת כסאות

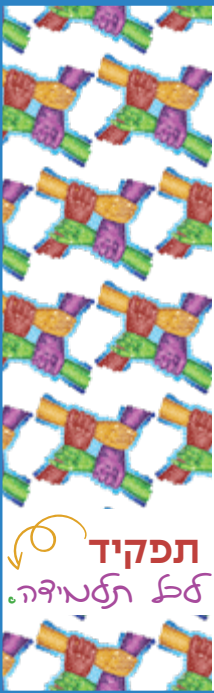
אחראית ארון כיתה

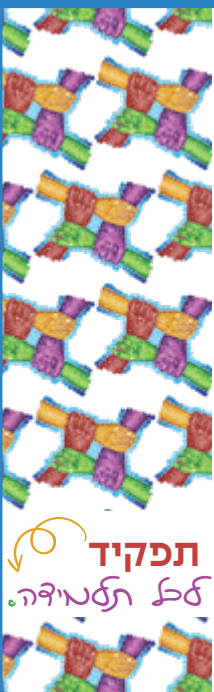
אחראית גמ"חים

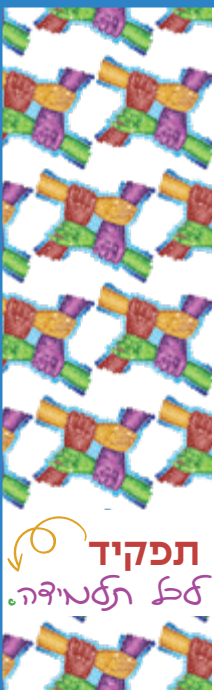
נקיון כיתה

סידור כיתה

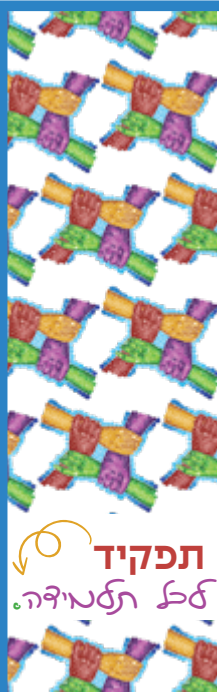
ממלאת מקום

גיבוש חברתי

פינת אווירה

מעניקה אות כבוד בהפסקה

גמ"ח משחקים

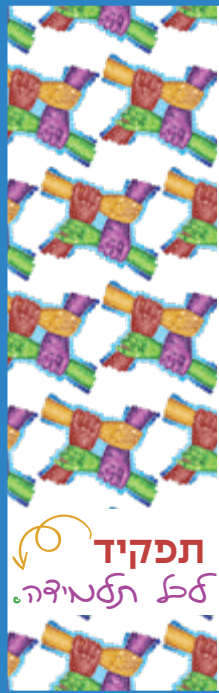
ספרנית כיתתית

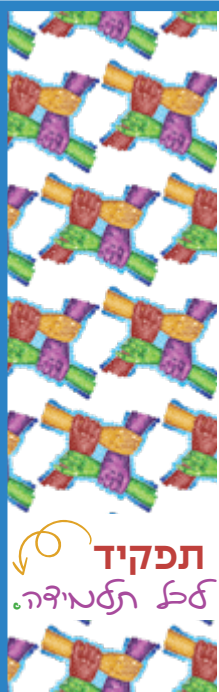
שומרות על קשר

נאמנות חג ומועד

אחראית קליטה והגירה

אחראית "מילה טובה"

חונכת לימודית

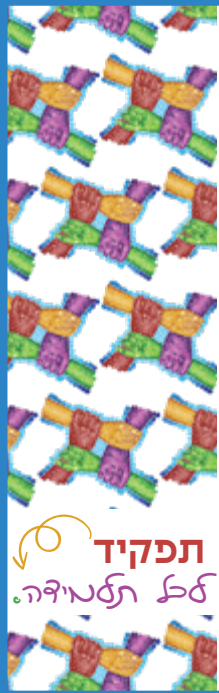
מגשרת

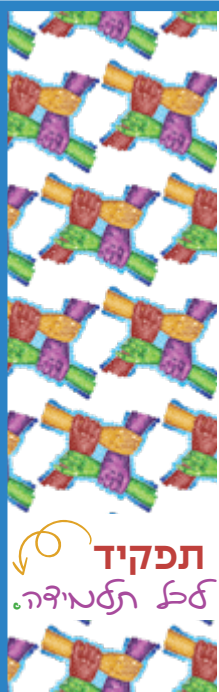
ועדת יום הולדת

כתבת כיתתית

צלמת כיתתית

ביקור חולים השלמות

ביקור חולים ד"ש

תפקיד
אב תלמידה

תפקיד
אב תלמידה

תפקיד
אב תלמידה

תפקיד
אב תלמידה